



**Door registratie en toenemende aandacht voor klauwgezondheid daalt het percentage aandoeningen.**

FOTO: MARTEN SANDBURG

# Sterke daling zoolbloeding

## Meer aandacht gunstig voor klauwen

Het percentage **niet-infectieuze klauwaandoeningen** daalt volgens DigiKlauw. Aandacht voor voeding en huisvesting spelen hierbij een rol.

**N**A uiergezondheid is klauwgezondheid een tweede speerpunt op melkveebedrijven dat op veel aandacht kan rekenen. Voerleveranciers nemen klauwgezondheid steeds vaker op in programma's, omdat voeding invloed op het voorkomen en verminderen van klauwproblemen heeft. De afgelopen jaren is door internationaal onderzoek ook steeds meer duidelijk geworden over de financiële gevolgen. Want het blijft niet bij die kreupele koe die behandeld moet worden, vaak daalt de melkproductie en herstelt deze zich bij optreden na 100 tot 120 dagen in lactatie moeizaam tot niet.

Met de invoering van DigiKlauw in 2007 kwam er meer inzicht in de mate waarin klauwaandoeningen zich voordoen op melkveebedrijven. Daarmee kregen veehouders en klauwverzorgers meer handvat-

ten om aandoeningen aan te pakken. Alleen is DigiKlauw na tien jaar nog geen gemeengoed, vorig jaar telde DigiKlauw maar 2.000 veehouders die hun bevindingen registreren op het moment van bekappen. Bij de gebruikers is er ook discussie over de vraag bij welke mate van aandoening genoteerd moet worden: al vanaf het kleinste beginnende plekje of pas vanaf een bepaalde afmeting?

De toegenomen aandacht voor klauwgezondheid heeft als gevolg dat het percentage aandoeningen bij koeien en vaarzen afneemt. Al zitten er grote verschillen tussen de diverse aandoeningen, zoals ook blijkt uit de cijfers van DigiKlauw. Opvallend is daarbij dat er ook verschil zit tussen roodbont en zwartbont. Over het algemeen scoren roodbonte koeien en vaarzen een hoger percentage bij zoolbloedingen, Mortellaro, stinkpoot, tyloom en ➔

### Kleinschalig in de klauw kijken

Op 14 maart 2017 houden *Boerderij* en het Nederlands Klauwgezondheidscentrum (NKGCC) de tweede serie Inspiratiedag Klauwgezondheid. Thema dit jaar zijn niet-infectieuze aandoeningen als wittelijndefect, zoolbloedingen en zoolzweren. In de plenaire sessies komen onder

meer de economische gevolgen en het herkennen van afwijkende beweging aan bod. Tijdens de workshops kijkt u letterlijk in de klauw en leert u wat samenwerking met uw klauwverzorger oplevert.

De Inspiratiedag Klauwgezondheid is regionaal en klein-

schalig opgezet om veehouders praktisch bezig te laten zijn met klauwgezondheid. De eerste dag is in Laren, later dit jaar volgen sessies elders in het land.

• Meer info/aanmelden: [www.boerderij.nl/rundvee](http://www.boerderij.nl/rundvee)

 **INSPIRATIEDAG  
KLAUWGEZONDHEID**





FOTO: KOOS GROENEWOLD

56

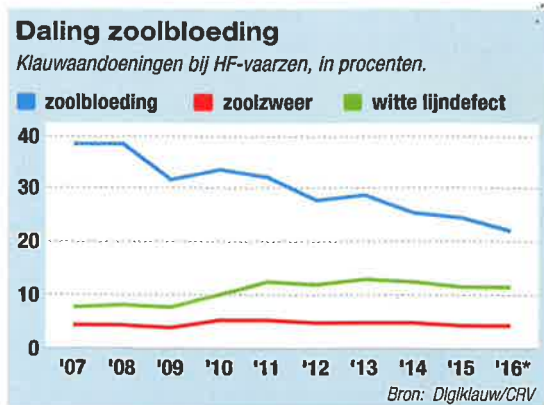
wittelijndefect. Klauwgezondheidsspecialist Menno Holzhauser van de Gezondheidsdienst voor Dieren (GD) kan geen duidelijke oorzaak noemen, maar stelt dat de fokkerij van invloed kan zijn. Tegenwoordig wordt van stieren de klauwgezondheidsindex bijgehouden, waarmee veehouders ook op dat gebied de kwaliteit van de veestapel kunnen verbeteren.

**Aandacht voor transitieperiode werkt**

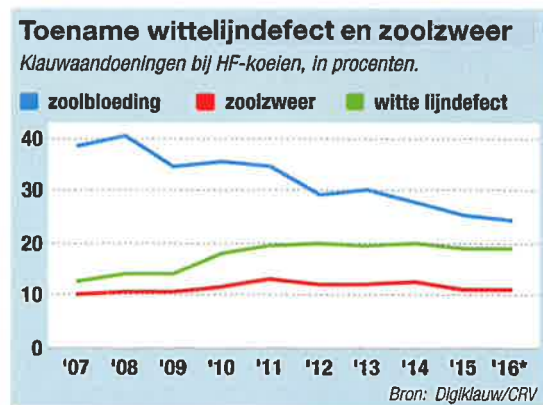
Grote daler onder de niet-infectieuze klauwaandoeningen is bij zowel vaarzen als koeien de zoolbloeding. Bij de start van DigiKlauw in 2007 had gemiddeld 38,25% van de vaarzen en 38,45% van de koeien last van een zoolbloeding. Tien jaar later is dat gedaald naar respectievelijk 22,75% en 24,1%, wat neerkomt op een derde minder. Volgens Holzhauser is dit mogelijk te danken aan de toegenomen aan-

dacht voor de transitieperiode. Veehouders en voerleveranciers hebben duidelijk werk gemaakt van de rantsoenen tijdens en vlak na de droogstand, vanuit de voerleveranciers bijvoorbeeld met speciale programma's. Klauwendeskundige Holzhauser ziet dit terug in de stal: "Ik heb het idee dat koeien minder afvallen in die periode. Met gewichtsverlies neemt niet alleen de vetvoorraad op bijvoorbeeld de rug af, maar slinkt ook het vetkussentje in de klauw. Daarmee vermindert het schokdempend vermogen op de lederhuid, bij sterk gewichtsverlies verdwijnt dat vermogen zelfs. Dat is de belangrijkste oorzaak van zoolbloedingen."

Daarnaast speelt de huisvesting een rol. De afgelopen tien jaar zijn de meeste ligboxenstallen vervangen of gerenoveerd. De meeste veehouders kozen daarbij voor in ieder geval langere ligboxen en vaak ook wat bredere boxen. Dit heeft direct invloed



Bij HF-vaarzen is het percentage zoolbloeding duidelijk gedaald (net als bij HF-koeien, zie grafiek rechts). Het is de meest teruggedrongen klauwaandoening.



Bij HF-koeien is er geen duidelijke daling in wittelijndefect en zoolweer (net zomin als bij HF-vaarzen, zie grafiek links). Vanaf 2010 was er zelfs een stijging.



**Vloeren met een rubberen toplaag of rubberen stroken dragen bij aan een vermindering van wittelijndefect.**

op het liggedrag van koeien. Daarnaast heeft de keus voor boxbedekking invloed. Precieze aantallen zijn er niet, maar bij nieuwbouw zijn veel veehouders overgestapt op diepstrooiselboxen en goede, dikke matrassen. Twee zaken die het liggedrag gunstig beïnvloeden.

Jan Lievaart van het Nederlands Klauwgezondheidscentrum (NKGK) noemt het toenemende gebruik van detectiesystemen als mogelijke derde oorzaak van de daling van het percentage zoolbloedingen: "Doordat bewegingsdetectoren ook het sta- en liggedrag van koeien registreren, treedt er meer gewaarwording over het liggedrag op. Dat kan veehouders helpen bij het aanpakken van eventuele problemen in een stal."

### Ook zomer lastige periode

Naast de inmiddels bekende periode rond de droogstand als risicomoment voor zoolbloedingen is inmiddels ook duidelijk dat de zomer een lastige periode is. Hoge temperaturen staan niet alleen garant voor een dalende melkproductie, ze kunnen ook opmaat zijn voor een zoolbloeding. Holzhauer: "Door hittestress vreten koeien minder en staan ze bijvoorbeeld langer te lummelen bij een drinkbak in de wei. Dat zie je niet direct terug, maar pas een week of zes later. Dat verklaart waarom we meer gevallen van zoolbloedingen in oktober tot november zien."

### Huisvesting blijft aandachtspunt

Ondanks de flinke daling in het percentage zoolbloedingen blijft huisvesting een belangrijk aandachtspunt. De percentages zoolzweer schommelen al tien jaar rond 4,5 voor vaarzen en 11 voor koeien,

## Percentage Mortellaro stijgt weer ondanks aandacht

Vanaf de start van DigiKlauw daalde het percentage koeien met Mortellaro. De laatste twee jaar is er weer een toename. Onder rood- en zwartbonte HF-koeien had in 2017 gemiddeld 22,1% Mortellaro. Dat daalde tot 2014 naar 20,15%, maar afgelopen twee jaar steeg het naar 24%. Hetzelfde beeld bij de vaarzen: in 2007 24,25%, dat liep terug naar 23,3% in 2014, maar in 2016 was het 25,1%. Ook bij stinkpoot stijgt het percen-

tage sinds 2015 weer. Het percentage tyloom bij koeien en vaarzen verandert nauwelijks, bij de koeien schommelt dit rond 7%, bij de vaarzen rond 2,5%.

Een duidelijke oorzaak voor de toename in Mortellaro en stinkpoot lijkt er niet te zijn. Toch houdt GD-klauwdeskundige Menno Holzhauer er rekening mee dat dichte vloeren een rol kunnen spelen. Die zijn uitgevoerd met een mestrobot of mestschuif waardoor de vloer vochtiger kan zijn dan roosters. Ook

schuift de mestschuif veel mest voor zich uit waar koeien in komen te staan voor ze weer op een schone vloer staan. De stijging bij vaarzen is volgens Jan Lievaart van het Nederlands Klauwgezondheidscentrum te verklaren uit het aanhouden van meer jongvee voor bedrijfs-groei. Er was in veel jongveestallen overbezetting. De bestrijding van Mortellaro bij jongvee gebeurt nauwelijks, zodat de insleep in de melkveestal voortgaat.

al lijken de percentages met name de afgelopen twee jaar wel meer te dalen. Zoolzweren ontstaan vaak vanuit drukplekken, een steentje in de klauw is minder vaak de boosdoener. Holzhauer geeft aan dat rust bij het opdrijven van koeien daarvoor van belang is: "Een drukplek kan ontstaan als een koe zich verstapt, dat doen ze niet uit zichzelf. Het risico op verstappen is bij een opdrijfhek groter. Zeker in grote wachruimtes moet opdrijven zeer rustig en gedoseerd gebeuren."

De percentages wittelijndefect lagen tussen 2010 en 2014 beduidend hoger dan in de beginjaren van DigiKlauw. De laatste twee jaar lijkt er een daling in te zitten, al stijgt het percentage bij zwartbonte en roodbonte vaarzen met een fractie. Afgelopen jaar had 13,7% van de zwartbonte vaarzen last van wittelijndefect, tegen 12,9% het jaar ervoor. Bij de roodbonte koeien lag het percentage in 2016 met 16,8% 0,4% hoger dan een jaar eerder.

De stijging bij wittelijndefect tussen 2010 en 2014 laat zich mede verklaren door overbezetting op veel bedrijven in de aanloop naar een nieuwe stal en de afschaffing van de quoterings. Lievaart: "Wittelijndefect doet zich vaak voor in grotere koppels. Er zijn toch meer rangordegevechten, dat duwen en drukken geeft veel extra druk op de klauwen."

Het gebruik van rubber op de vloer in melkstallen, rond de melkrobot of in de wachtruimte is juist goed voor het tegengaan van wittelijndefect. Het draaien in bochten is door de zachte ondergrond minder belastend voor de klauw. In stallen waar stroken rubber achter het voerhek aangebracht zijn, is duidelijk te zien dat koeien daar juist goed op de klauwen staan en de stroken ook gebruiken als looppad.

*Anne-Marie van der Linde*